

BEITEPROSJEKTET I TELEMARK OG AGDER 2008 – 2009

Prosjekt i Lyngdal kommune

**Et delprosjekt i prosjektet "Beite som ressurs for
landbruket og bygda"**

Prosjektplan

**Utarbeidet i samarbeid mellom Lyngdal kommune og arbeidsgruppa i Lyngdal
Vedtatt av arbeidsgruppe den 24.07.2008**

Innhold

	DELPROSJEKT I LYNGDAL	
1	Bakgrunn	
2	Problemstillinger	
3	Aktivitet etter tilbud om pilotstatus	
4	Mål med prosjektet	
4.1	Hovedmål	
4.2	Delmål	
4.3	Prioriteringer	
5	Målgrupper	
6	Hovedaktiviteter	
6.1	Aktiviteter	
7	Framdriftsplan	
8	Kostnader og finansiering	
9	Organisering og ansvarsforhold	
9.2	Arbeidsgruppe i Lyngdal	
9.3	Tilknyttede ressurser	
10	Evaluering	

1. Bakgrunn

Bondelagene, og Bonde- og Småbrukarlagene i Telemark og Agder skal gjennomføre et to-årig prosjekt (2008/09) med fokus på husdyrhold, beite og kulturlandskapskjøtsel.

Prosjektledelsen inviterte høsten 2007 kommunene i de tre fylkene til å søke om å delta som pilotkommuner i prosjektet. 10 kommuner, deriblant Lyngdal, ble tilbudt å være deltakere i prosjektet.

Prosjektet setter søkelyset på mer og bedre beitebruk. Det er et ønske å fremskaffe praksis og erfaringsmaterieell som kan være med å gi et godt beslutningsgrunnlag for departementets videre arbeid med å utforme en framtidig nasjonal beitebrukspolitik, med tilhørende virkemidler. Prosjektet vil også kunne nyttes i den videre evaluering av RMP og SMIL.

2 Problemstillinger

Utviklingen i landbruket i Lyngdal er som i resten av landet, antall bønder går ned og landskapet, kulturlandskapet gror til. I Lyngdal ligger gode jordbruksarealer rundt sentrum og veksten i andre næringer er stor. Dette har medført forbruk av dyrka jord til andre formål og presset på jordbruksarealer er stort.

Lyngdal har mange mindre eiendommer og jordbruksarealene ligger spredt. I søndre del av kommunen er det mange hytter.

I 1998 søkte 158 produsenter om produksjonstilskudd i jordbruket, i 2002 var tallet 110 og i 2007 var antall søkere 83. Ikke alle har husdyr. Antall bønder i Lyngdal som er får utbetalt produksjonstilskudd i jordbruket er nær halvert i løpet av siste 10 års-periode. Tall grovforetende husdyr er redusert fra 3950 dyr i 1998 til 3331 dyr i 2007. Tall husdyr viser ikke samme nedgang, da hver enhet har blitt større.

Størst tetthet i husdyrholdet finnes nord for E 39, i randsonen rundt Lyngdalsletta og i Dragedalen. Det kan være vanskelig å finne et større sammenhengende område uten at tilgroinga er kommet så langt at beiting kan skje uten større ryddingsarbeider. I områder med aktiv jordbruksdrift ligger det også ubenyttet jordbruksareal mellom teiger i drift.

Når jordbruksdrifta på eiendommen opphører, blir den mest lettbrukte jorda i beste fall bortleid til slått. Beitemarka blir ofte liggende ubrukt.

Leiejordprosenten er høy og kjøreavstanden kan være lang da jorda ofte leies bort til andre enn nabobruk.

Flere grunneiere har nå problem med å få noen til å høste jorda. Avstanden til aktive bruk er lang og jordene små og tungbrukte. Med dagens maskiner og økonomiske forhold i jordbruket blir drift av slike områder lite lønnsomt og jorda gror til. Flere uttrykker at de gjerne skulle hatt dyr på beite, for å hindre igjengroing.

Fortsatt jordbruksdrift er ved siden av å være viktig for matproduksjonen, viktig for å holde kulturlandskapet åpent og til å bevare et variert landskap. Særlig vil beitedyr bidra til slik variasjon. Blir beitedyra borte vil beitemarka gro til med skog og randsonen mellom skog og dyrka jorda blir borte..

Et vakkert og åpent kulturlandskap er viktig for å skape trivsel for fastboende i Lyngdal.

Et pent kulturlandskap har stor betydning for turistnæringen. Et tilgrodd landskap vil gi de tilreisende mindre opplevelser og besøksmålene blir bare de mest kjente turistmål før reisen går videre.

Et kulturlandskap i hevd kan også danne grunnlag for annen landbrukstilknyttet næringsvirksomhet.

Et aktivt landbruksmiljø kan medvirke til at ungdom fortsetter landbruksdrifta ved generasjonsskifte.

3. Aktivitet etter tilbud om pilotstatus

Tilbud om pilotstatus

Kommunen mottok tilbud om deltaking i prosjektet – ”Beite som ressurs for landbruket og bygda.” i brev av 11.02.2008.

Møte med faglag 03.04.08

Den 3.04.2008 ble det holdt møte angående prosjektet. Lyngdal Bondelag, Lyngdal Bonde og Småbrukarlag og Lyngdal Sau og Geit var invitert. Lyngdal Bondelag og Lyngdal Sau og Geit møtte. Prosjektleder Hans Jørgen Aase orienterte om prosjektet. Fra kommuneadministrasjonen deltok rådmann Evy-Anni Evensen og Ingebjørg Kamstrup.

Åpent møte 5.05.08

Det ble holdt åpent møte i Lygna Næringshage den 5.05.08. Møtet var annonsert i Farsund Avis. I tillegg var det sendt melding på mobil til flere bønder. Det var strålende vårver denne kvelden slik at noen nok valgte å gjøre våronnarbeid.

Prosjektleder Hans Jørgen Aase orienterte om prosjektet.

Ingebjørg Kamstrup viste lysbilder fra kulturlandskapet i Lyngdal og orienterte kort om mulige finansieringsmuligheter (SMIL, RMP).

Forslag til organisering i Lyngdal ble presentert.

Møte i sentral styringsgruppe

Lokal prosjektleder hadde kort innlegg på styringsgruppa i prosjektet sitt møte i Lyngdal 9.05.08

Oppnevning av arbeidsgruppe

Faglagene ble ved brev av 14.05.08 oppfordret til å velge sin representant til arbeidsgruppa

Fagsamling på Evje 21.05.08

2 medlemmer fra arbeidsgruppa og lokal prosjektleder deltok

Møte i arbeidsgruppen 28.05.08

Representanter for Bonde og Småbrukarlag, Bondelag, Grunneierforening, Lyngdal Sau og Geit, Turistkontor og Skogeierlag ble innkalt til møte i arbeidsgruppen den 28.05.08
Følgende deltok på møtet:

Lyngdal Bonde og Småbrukarlag , Marit Jordal

Lyngdal Bondelag, John Peder Omland

Lyngdal Sau og Geit, Arild Steinberg

Lyngdal Skogeierlag Kai Ove Kvinlaug

Lyngdal Grunneierforening Karsten Benestvedt

Lyngdal Turistkontor var forhindret fra å møte.

Prosjektleder Hans Jørgen Aase deltok på møtet.

I tillegg møtte rådmann Evy-Anni Evensen og lokal prosjektleder Ingebjørg Kamstrup

4 Mål for prosjektet

4.1 Hovedmål

Målet med prosjektet er å beholde og om mulig øke beitebruken i Lyngdal for å ta vare på kulturlandskapet.

4.2 Delmål

- Opprettholde bruken av areal som beite
- Ta opp igjen beitebruk på areal som ligger ubrukt
- Registrere husdyrholderes behov for økt beiteareal
- Kartlegge ubrukte beiteressurser
- Knytte kontakt mellom eiere av husdyr og eiere av beiteareal
- Utarbeide forslag til kontraktformularer
- Igjengrodd jordbruksareal tas i bruk til jordbruksdrift
- Bruk av SMIL- og RMP-midler øker
- Arrangere informasjonsmøte om god beitebruk, beitetrykk, sambeite
- Nye eiere av landbrukseiendommer motiveres til å starte med husdyrhold
- Økt lokal omsetning av kjøtt fra lokale produsenter

4.3 Prioriteringer

- Hele kommunen er i utgangspunktet arbeidsfelt. For om mulig få til ny bruk av beite i 2008 deles kommunen inn i områder for tidspunkt for registreringer og aktivitet
  1. Kvåsdalen
  2. Opsal
  3. Møskedalen-Dragedalen
  4. Øvrige områderOppdelinga er veiledende.
- Kommunen har ifølge landbruksregisteret 755 landbrukseiendommer, 618 eiendommer er registrert med minst 5 da jordbruksareal.
- Eiendommer med over 10 da jordbruksareal prioriteres for registrering. I tillegg må forholdene i området vurderes. Landbruksregisteret brukes som kilde.
- Områder som allerede er inngjerdet, enkelt kan gjerdes inne og er åpne blir prioritert først.
- Områder med flere interesserte i samme område prioriteres
- Tiltak innenfor prosjektets hovedmål prioriteres ved tildeling av SMIL-midler.
- Særpregede kulturlandskap, områder med kulturminner, områdets betydning for allmenheten, biologisk mangfold tillegges vekt ved siden av økonomisk betydning for landbruket.

5 Målgrupper

1. Bønder/grunneiere
  - Husdyreiere
  - Eiere av beiteareal
2. Lyngdal kommune
3. Aktører i reiselivet
  - reiselivsbedrifter
  - grunneiere

6. Hovedaktiviteter

Oppstart av ”Lyngdal beitebank”.

I Lyngdal ønsker vi å prøve ut en form for ”Beitebank” der det foregår en formidling av dyr og areal. Husdyreiere stiller husdyr til disposisjon slik at eiere av andre landbrukseiendommer kan ha dyr beitende på sine eiendommer i beitesesongen.

7. Framdriftsplan

Aktivitet	Ansvar	Tidspunkt
Avtale med med beiteprosjektet må inngås	Arbeidgruppa/prosjektleder	Juli 2008
Fastsettelse av prosjektplan	Arbeidsgruppa	Juli 2008
Tilskrive husdyrholdere ang. utlån av dyr m.m.	Prosjektleder	Start juli 2008
Tilskrive eiere av landbrukseiendommer ang. lån av dyr m.m.	Prosjektleder	Start juli 2008
Kartlegge interesse for utlån/lån av dyr	Prosjektleder	Fortløpende
Skape kontakt ”dyreeier” og ”beiteeier”, prioritering	Prosjektleder/arbeidsgruppa	Fortløpende
Dyr på ”nye” beiter	Prosjektleder/Arbeidsgruppa	Sommer2008/ Vår 2009
Kartlegging av nye eier av landbrukseiendommer de siste 5 år.	Prosjektleder	Høst 08/2009
Kontakte nye eiere av landbrukseiendommer	Prosjektleder	Høst 08/2009
Møte ang beitebruk	Arbeidsgruppa	Vinter/vår 2009
Behandling av SMIL-søknader	Prosjektleder	Fortløpende
Evaluering	Prosjektleder/Arbeidsgruppa	Vinter 2010
Planen kan bli justert i løpet av perioden		

8. Kostnader og finansiering

Hver deltakende kommune må gå inn i projektet med inntil kr 150 000,- pr år i 2 år i form av kapital/egeninnsats. Godkjenning av avtale mellom kommunen og Beiteprosjektet utløser en overføring fra hovedprosjektet på kr 50 000,- pr. år i to år.

Lyngdal Formannskap behandlet kommunens deltakelse i beiteprosjektet i sak 4/08 den 24.01.08.

Egenandelen fra kommunen ivaretas gjennom egne stillingsmidler på kr 100 000,- og kr 50 000,- gjennom innsats fra lokale lag og foreninger.

Til gjennomføring av konkrete tiltak kan det søkes tilskudd gjennom SMIL- ordninga. RMP-midler vil og bidra til finansiering av konkrete tiltak..

9. Organisering

9.1 Styringsgruppe for Lyngdal

	Tlf.	E-post
Ordfører		
Leder hovedutvalg for miljø, plan og drift		
Representant fra fag-organisasjon, Marit Jordal, Lyngdal Bonde og småbrukarlag	38 34 10 80 90 08 35 31	lesandne@online.no
Lokal prosjektleder(sekr.) Ingebjørg Kamstrup	38 33 40 28	beiteprosjekt@lyngdal.kommune.no ingebjoerg.kamstrup@lyngdal.kommune.no

Styringsgruppas mandat:

Sikre at prosjektet forankres i kommunen, økonomisk og arbeidsmessig.
Følge opp prosjektet i Lyngdal

9.2 Arbeidsgruppe for Lyngdal

	Tlf.	E-post
Lyngdal Bondelag John Peder Omland	38 33 00 49 91 31 00 62	johnomland@spray.no
Lyngdal Bonde og Småbrukarlag Marit Jordal	38 34 10 80 90 08 35 31	lesandne@online.no
Lyngdal Sau og Geit Arild Steinberg	38 34 10 66	
Lyngdal Skogeierlag Kai Ove Kvinlaug	91 69 07 74	
Lyngdal Grunneierforening Karsten Benestvedt	38 34 63 72	41 67 67 05
Lyngdal Turistkontor Anne Grete Løland	38 34 51 43	lyngdal@region.lister.com
Prosjektleder Ingebjørg Kamstrup	38 33 40 28	beiteprosjekt@lyngdal.kommune.no ingebjoerg.kamstrup@lyngdal.kommune.no

Mandat for arbeidsgruppa:

Drive arbeidet framover sammen med lokal prosjektleder, herunder utarbeide arbeidsplaner, eventuell utvelgelse av områder.

Arbeidsgruppen skal rapportere til styringsgruppen hvert kvartal

9.3 Tilknytte ressurser

	Tlf.	E-post
Rådmann Evy-Anni Evensen	38 33 42 02 95 92 75 14	evy-anni.evensen @lyngdal.kommune.no
Prosjektleder Hans Jørgen Aase	95 17 00 96	hans.jorgen.aase @bondelaget.no
Styringsgruppa for ”Beiteprosjektet”		

10. Evaluering

Det må skrives sluttrapport for prosjektet